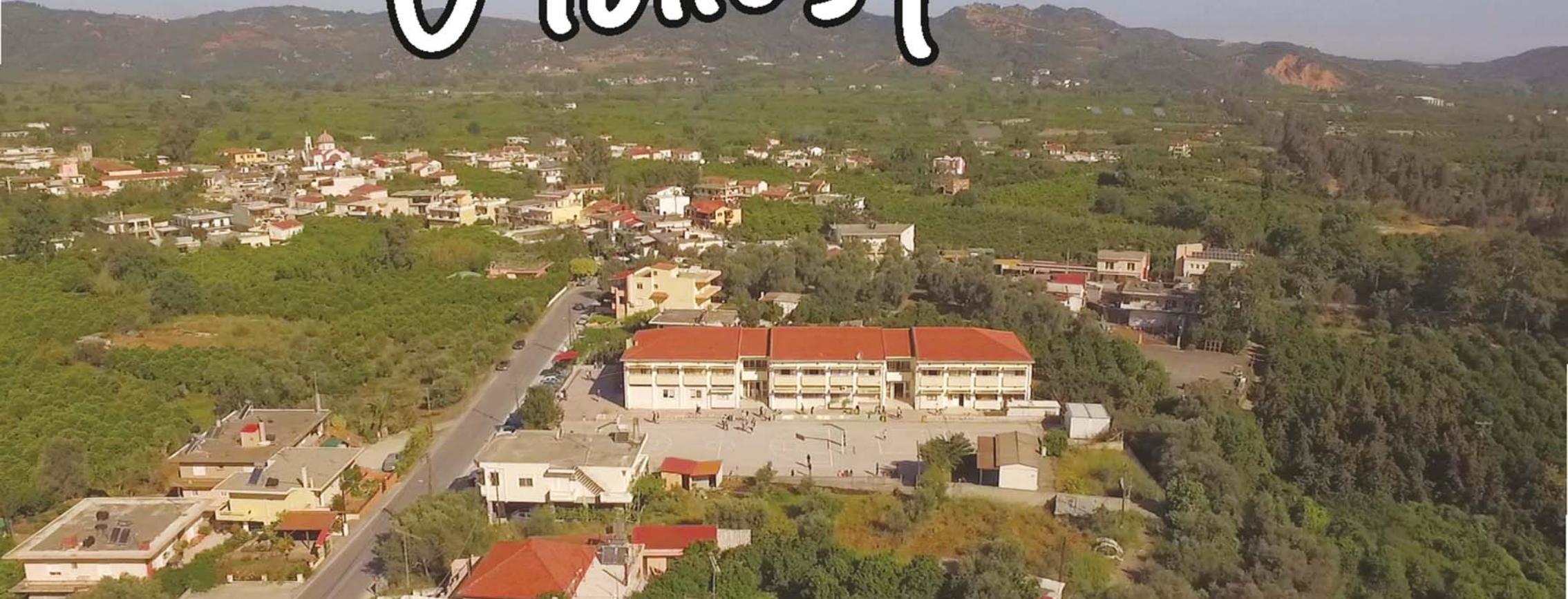

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΛΙΚΙΑΝΟΥ

O τόπος μας

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ 2017

Χαιρετισμός

Ο Δήμος Πλατανιά χαιρετίζει για έκτη συνεχή χρονιά τη θαυμάσια πρωτοβουλία μαθητών και καθηγητών για την έκδοση του σχολικού τους ημερολογίου με θέμα: «Ο Τόπος μας».

Μέσα από τις σελίδες του ημερολογίου, που αποτελεί πια παράδοση για το Γυμνάσιο Αλικιανού, οι μαθητές γνωρίζουν την ιστορία των χωριών τους και την προέλευση των τοπωνυμίων τους.

Δια μέσου της εκπαιδευτικής διαδικασίας και της έρευνας ταξιδεύουν στο παρελθόν, στα χρόνια της Ενετοκρατίας και της Τουρκοκρατίας και αποκτούν σφαιρική αντίληψη για την «πορεία» του Τόπου τους μέσα στο χρόνο. Γνωρίζουν τις ρίζες τους και κατανοούν την αίσθηση της συνέχειας στο ιστορικό γίγνεσθαι.

Εκτός από τις σύντομες ιστορικές πληροφορίες περιλαμβάνει πλούσιο φωτογραφικό υλικό που ταξιδεύει τους αναγνώστες στις ομορφιές της περιοχής μας.

Μέσα από τις σελίδες αυτού του ημερολογίου ξεδιπλώνεται η πολύπλευρη δραστηριότητα των μαθητών και εκπαιδευτικών του σχολείου.

Ο Δήμος Πλατανιά και εγώ προσωπικά συγχαίρουμε και αγκαλιάζουμε τέτοιες δραστηριότητες που μας καθιστούν περήφανους για τα σχολεία του Δήμου μας.

Ο Δήμαρχος Πλατανιά¹
Μαλανδράκης Ιωάννης

Πρόλογος

Η περιβαλλοντική ομάδα του σχολείου μας, στα πλαίσια γνωριμίας με την τοπική ιστορία, συνεχίζει και φέτος την έκδοση του ημερολογίου μας με θέμα: «Ο Τόπος μας».

Οι μαθητές, με την καθοδήγησή μας, ασχολήθηκαν με την ιστορία των χωριών της Ρίζας και του Κάμπου και έκαναν ένα «οδοιπορικό» από το παρόν στο παρελθόν. Στόχος μας ήταν οι μαθητές μας να γνωρίσουν όχι μόνο την ιστορία του χωριού τους, αλλά και την ιστορία των χωριών των συμμαθητών τους, όπως αυτή διαμορφώθηκε στο πέρασμα των αιώνων.

Πολλές από τις πληροφορίες που οι μαθητές συνέλεξαν, μέσω συλλογικής διαδικασίας, προκάλεσαν την έκπληξη και τον ενθουσιασμό τους, γεγονός που ενδυνάμωσε την αγάπη τους για την έρευνα, τους ενέπνευσε μεγαλύτερο σεβασμό για τον τόπο τους και σφυρηλάτησε ισχυρούς δεσμούς μεταξύ τους.

Ευχαριστούμε από καρδιάς τους χορηγούς, οι οποίοι, παρά τις δυσμενείς συγκυρίες, μας στήριξαν για μία ακόμη φορά, καθώς και τους μαθητές μας για τον ζήλο και τη δημιουργικότητα που επέδειξαν.

Οι υπεύθυνες καθηγήτριες
Αποστόλου Ευγενία
Δασκαλάκη Σοφία
Τζανοδασκαλάκη Μαρία

Η γέφυρα του παταμού Κερίτη

Άποψη Αλικιανού

Μετόχι του Ησυχάκη

ΑΛΙΚΙΑΝΟΣ

Το τοπωνύμιο ετυμολογείται από το ησιόδειο επίθετο «αλικίνος», που σημαίνει δυνατός, οχυρός, και σχετίζεται με τη στρατηγική σημασία της θέσης, που ελέγχει την πρόσβαση προς την ορεινή Κυδωνία. Σύμφωνα με μια άλλη ετυμολογική ερμηνεία, βασισμένη σε προφορικές μαρτυρίες των κατοίκων, το όνομα αυτό προέρχεται από το νεότερο ουσιαστικό «χαλικιάς» → Χαλικιανός → Αλικιανός, τόπος γεμάτος χαλίκια, επειδή παλαιότερα σημαντικό τμήμα του κάμπου ήταν άγονος χαλικιάς, από τα χαλίκια που κατέβαζε ο ποταμός Κερίτης τους χειμερινούς μήνες.

O Fr. Barozzi το 1577 το αναφέρει ως Alichianu. Στην αιγυπτιακή απογραφή του 1834 αναφέρεται Alikianu με 40 χριστιανικές και 9 τουρκικές οικογένειες. Ο Σπ. Ζαμπέλιος αναφέρει το τοπωνύμιο Αλυκιανή.
Το χωριό Αλικιανού κατά τη Βενετοκρατία ήταν η κώμη των Μολίνων.

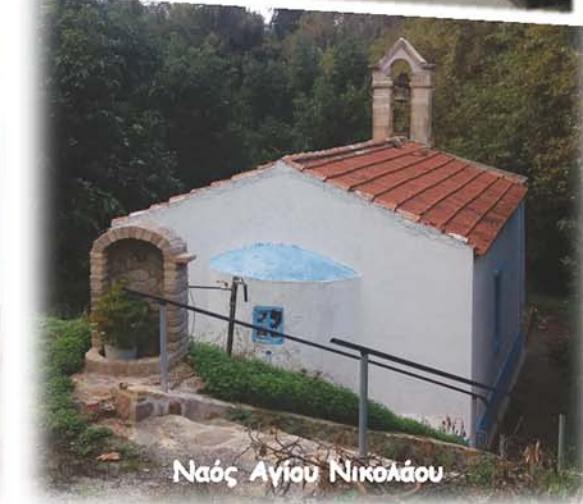
Ναός Αγίου Γεωργίου Αλικιανού

Πλατεία Αλικιανού

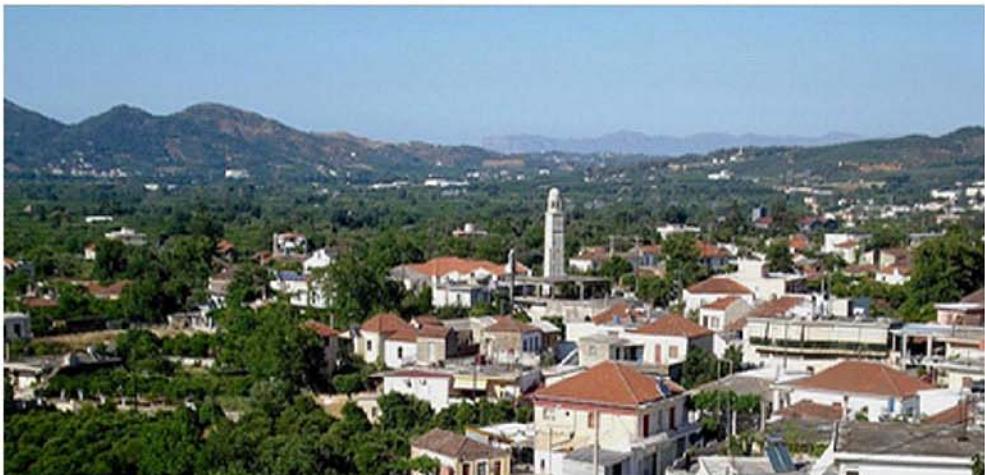
Ναός Τιμίου Σταυρού

Ναός Αγίου Νικολάου

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΛΙΚΙΑΝΟΥ
Ιανουάριος
2017

<i>Kvp.</i>	<i>Δεν.</i>	<i>Τρ.</i>	<i>Τετ.</i>	<i>Πεμ.</i>	<i>Παρ.</i>	<i>Σαβ.</i>
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Βατόλακκος

Υπάρχουν δύο εκδοχές σχετικά με την ονομασία του χωριού. Η πρώτη αναφέρει ότι προέρχεται από τις λέξεις βατός και λάκκος. Βατός, γιατί ο δρόμος ήταν βατός προς τα Χανιά, και λάκκος που σημαίνει λεκανοπέδιο. Η δεύτερη εκδοχή αναφέρει ότι η ονομασία Βατόλακκος προέρχεται από τις λέξεις βάλτος και λάκκος ή βάτος και λάκκος, επειδή η περιοχή είχε πολλούς βάλτους και βάτους. Αναφέρεται από τον Fr. Barozzi ως Vatolaco το 1577. Στην αιγυπτιακή απογραφή του 1834 αναφέρεται Vatolako με 50 χριστιανικές και 15 τουρκικές οικογένειες.

Ναός Πέτρου και Παύλου

Μονοπάτι ποταμού Βαλσαμιώτη

Φράγμα Βαλσαμιώτη

Η βρύση του χωριού

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΛΙΚΙΑΝΟΥ
Φεβρουάριος
2017

Κυρ.	Δευ.	Τρ.	Τετ.	Πεμ.	Παρ.	Σαβ.
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28				

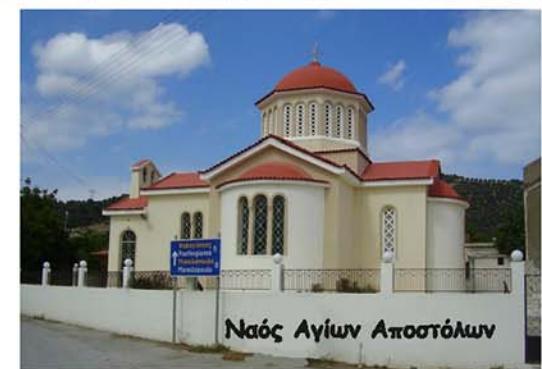
Κουφός

Σύμφωνα με μαρτυρίες κατοίκων, το τοπωνύμιο προέρχεται από τη λέξη κρυφός, καθώς, λόγω της έντονης βλάστησης που υπήρχε στην περιοχή, ο οικισμός δεν ήταν ορατός από μακριά. Η αρχαιότερη μνεία του οικισμού ανάγεται στις αρχές του 11^{ου} αιώνα, καθώς ο Άγιος Ιωάννης ο Ξένος τον αναφέρει στη διαθήκη του.

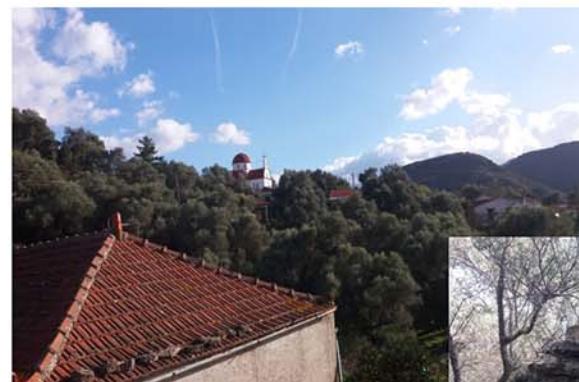
Αναφορά του οικισμού υπάρχει και σε νοταριακό έγγραφο του 1356. Αναφέρεται το 1577 από τον Fr. Barozzi ως Cuffo και στην αιγυπτιακή απογραφή του 1834 ως Κύφο με 6 χριστιανικές και 4 τουρκικές οικογένειες.

Ναός Αγίας Αικατερίνης

Ναός Αγίων Αποστόλων

Οι Αποθήκες

Παραπροπτήριο
των Γερμανών

Αποθήκες

Το τοπωνύμιο σχετίζεται με την ύπαρξη αποθηκών τροφίμων και πολεμοφόδιων στην περιοχή κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας.

Στην απογραφή του 1881 αναφέρεται Αποθήκαις με 45 χριστιανούς κατοίκους.

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΛΙΚΙΑΝΟΥ

Μάρτιος

2017

Kυρ.	Δευ.	Τρ.	Τετ.	Πεμ.	Παρ.	Σαβ.
				1	2	3
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Κυρτωμάδος

Το τοπωνύμιο είναι ενετικής περιόδου. Ήταν το χωριό ή το φέουδο της οικογένειας των Κυρ-Θωμάδων και γι' αυτό γράφεται στα βενετσιάνικα Chirtomadho. Η σωστή γραφή του τοπωνυμίου ήταν Κυρθωμάδω (ν). Ο οικισμός αναφέρεται το 1577 από τον Fr. Barozzi ως Chirthomado και στην αιγυπτιακή απογραφή του 1834 ως Kertomádhō με 6 χριστιανικές και 5 τουρκικές οικογένειες. Κατά την Ενετοκρατία οι περισσότεροι κάτοικοι ήταν Ενετοί φεουδάρχες.

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΛΙΚΙΑΝΟΥ

Απρίλιος

2017

Kυρ.	Δευ.	Τρ.	Τετ.	Πεμ.	Παρ.	Σαβ.
					1	
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23/30	24	25	26	27	28	29

Λυγιδές

Το τοπωνύμιο είναι φυτωνυμικό από το φυτό λυγαριά και σημαίνει ο τόπος με τις πολλές λυγαριές. Αναφέρεται στην απογραφή του 1940 στην κοινότητα Βαρυπέτρου με 55 κατοίκους.

Βαρύπετρο

Σύμφωνα με τον Β. Ψιλάκη είναι βενετσιάνικο χωριό του Μαρή Πέτρου και το όνομά του είναι Μαρηπέτρου. Ο Paul Faure υποθέτει ότι στο Καστέλι Βαρυπέτρου ήταν η αρχαία πόλη Τάνος. Αντιθέτως, ο Εμμ. Γενεράλις πιστεύει ότι εκεί ήταν η θέση της Πολίχνας. Αναφέρεται στην αιγυπτιακή απογραφή του 1834 ως Varypetro με 18 χριστιανικές οικογένειες.

Kυρ.	Δευ.	Τρ.	Τετ.	Πεμ.	Παρ.	Σαβ.
1	2	3	4	5	6	
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΛΙΚΙΑΝΟΥ

Μάιος

2017

Ναός Αγίου Κωνσταντίνου και Ελένης

Μονοπάτι στην Αγιά

Μονοπάτι δίκλια στη λίμνη

Παλιός αλευρόμυλος

Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου

Αγιά

Το όνομα Αγιά προέρχεται πιθανότατα από την αραβική λέξη άια, που σημαίνει νερό, λόγω της αφθονίας υδάτων, που είχε και έχει η περιοχή αυτή. Αν η ετυμολογία αυτή είναι σωστή, το χωριό είναι κτίσμα των Αράβων. Η Αγιά Κυδωνίας ήταν πατριαρχικό χωριό. Σε νοταριακό έγγραφο του 1332 μνημονεύεται για πρώτη φορά ως ιδιοκτησία του λατινικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως. Η λίμνη της Αγιάς αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους υγρότοπους στην Κρήτη, γιατί είναι μια περιοχή φιλοξενίας πολλών ειδών πανίδας και χλωρίδας.

Προστατεύεται από διεθνείς συνθήκες, καθώς ανήκει στο Δίκτυο Natura 2000.

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΛΙΚΙΑΝΟΥ

ΙΟΥΝΙΟΣ

2017

Κυρ.	Δευ.	Τρ.	Τετ.	Πεμ.	Παρ.	Σαβ.
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

Λίμνη Αγιάς

Σκινές

Το τοπωνύμιο είναι φυτωνυμικό από το φυτό σχίνος (*schinus*), που στην Κρήτη λέγεται σκίνος. Σκινές είναι ο τόπος όπου υπάρχουν πολλοί σκίνοι.

Ο Β. Χαυρμούζης το γράφει Σχοινιά ετυμολογώντας το, όπως φαίνεται, από το επαγγελματικό σχοινοπλόκος. Αναφέρεται το 1577 από τον Fr. Barozzi ως Schinea. Στην αιγυπτιακή απογραφή του 1834 αναφέρεται ως Skenes με 20 χριστιανικές και 4 τουρκικές οικογένειες.

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΛΙΚΙΑΝΟΥ

Ιούλιος

2017

Κυρ.	Δευ.	Τρ.	Τετ.	Πεμ.	Παρ.	Σαβ.
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23/30	24/31	25	26	27	28	29

Η παλιά γέφυρα του Φουρνέ

Φουρνές

Σύμφωνα με μαρτυρίες των κατοίκων, στην αρχαιότητα υπήρχαν στην περιοχή μεγάλοι φούρνοι, στους οποίους οι κάτοικοι έψηναν τα αγγεία που κατασκεύαζαν.

Ο Φουρνές καταγράφεται και ως βακουφικό χωριό, οι πρόσοδοι του οποίου προορίζονταν για τη Μεδίνα. Η αφιέρωση του χωριού στην ιερή πόλη Μεδίνα έγινε με σουλτανικό φιρμάνι του 1745.

Αναφέρεται από τον Καστροφύλακα το 1583 ως Furnea με 419 κατοίκους. Στην αιγυπτιακή απογραφή του 1834 αναφέρεται ως Furnés με 30 χριστιανικές και 6 τουρκικές οικογένειες.

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΛΙΚΙΑΝΟΥ

Αύγουστος

2017

Kυρ.	Δευ.	Τρ.	Τετ.	Πεμ.	Παρ.	Σαβ.
	1	2	3	4	5	
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Μνημείο πεσόντων

Ναός Αγίου Παντελεήμονα

Πύργος στον Φουρνέ

Η κοιλάδα του Φουρνέ

Λάκκοι
Το τοπωνύμιο Λάκκοι, σύμφωνα με την προφορική παράδοση, οφείλεται στους τεχνητούς λάκκους που φτιάχνονταν από τους βοσκούς για να συγκεντρώνουν τα νερά και να ποτίζουν τα ζώα τους.

Αναφέρεται από τον Fr. Barozzi το 1577 ως Lacus d' Armaro, δηλαδή οι Λάκκοι του Νταρμάρο. Το

επώνυμο Νταρμάρος μαρτυρείται στην Κρήτη από το 1378.

Στην αιγυπτιακή απογραφή του 1834 αναφέρεται Laki με 140 χριστιανικές και 2 τουρκικές οικογένειες.

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΛΙΚΙΑΝΟΥ
Σεπτέμβριος
2017

Κυρ.	Δευ.	Τρ.	Τετ.	Πεμ.	Παρ.	Σαβ.
				1	2	
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Τα Καράνου χιονισμένα

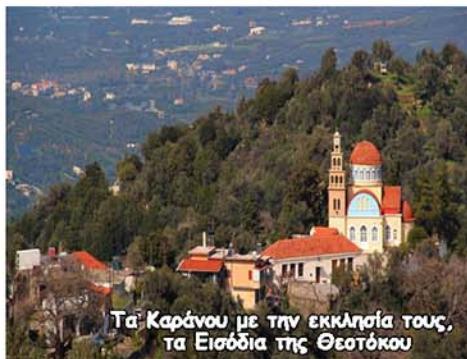
Καράνου
Ο Ν. Β. Τωμαδάκης το ετυμολογεί από το μεσαιωνικό κάρανος που σημαίνει καλόγερος. Σύμφωνα με μια άλλη εκδοχή το τοπωνύμιο έχει δωρική προέλευση. Η λέξη κάρανο στη δωρική διάλεκτο σημαίνει κορυφή, βουνοκορφή ή ακρόπολη. Το τοπωνύμιο αναφέρεται για πρώτη φορά σε έγγραφο του 1388, ως φέουδο του Danielis. Αναφέρεται, επίσης, το 1577 από τον Fr. Barozzi ως Gauranu και το 1583 από τον Καστροφύλακα ως Acaranu με 178 κατοίκους.

Μνημείο αγρότισσας

Γειτονιά στα Καράνου

Τα Καράνου με την εκκλησία τους, τα Εισόδια της Θεοτόκου

Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου

Το Ορθούνι από ψηλά

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΛΙΚΙΑΝΟΥ

Οκτώβριος

2017

Κυρ.	Λευ.	Τρ.	Τετ.	Πεμ.	Παρ.	Σαβ.
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Ορθούνι

Αναφέρεται στην επαρχία Κυδωνίας το 1577 από τον Fr. Barozzi ως Orthuni και από τον Καστροφύλακα το 1583 ως Ortugni με 126 κατοίκους. Στην αιγυπτιακή απογραφή του 1834 αναφέρεται ως Orthuni.

Μεσκλά

Στην αρχαία εποχή λεγόταν πιθανότατα Κεραία, και ο ποταμός που πήγαζε από αυτήν Κεράτης και αργότερα Κερίτης. Για το όνομα Μεσκλά υπάρχουν διάφορες ετυμολογικές ερμηνείες. Σύμφωνα με μία από αυτές, η ονομασία Μεσκλά προέρχεται από την αραβική φράση "Μά ελ Μεσκ" που σημαίνει νερό καθαρό.

Τα Μεσκλά δεν αναφέρονται στις βενετσιάνικες απογραφές, γιατί είχαν καταστραφεί από τους Βενετούς κατά την επανάσταση του Καντανολέοντος το 1527. Το νέο χωριό αναφέρεται στην απογραφή του 1834 ως Mesklà με 82 χριστιανικές και 3 τουρκικές οικογένειες.

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΛΙΚΙΑΝΟΥ
Νοέμβριος
2017

Κυρ.	Δευ.	Τρ.	Τετ.	Πεμ.	Παρ.	Σαβ.
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

Η θέα από ψηλά

Σέμπρωνας

Το τοπωνύμιο φαίνεται να έχει τις ρίζες του στην Ενετοκρατία και ίσως τότε να επικράτησε αυτό το όνομα.

Σύμφωνα με μία εκδοχή σχετίζεται με τους Σεμπρώνιους, οι οποίοι ήταν γένος πληθείων της αρχαίας Ρώμης.

Σύμφωνα με τη ρωμαϊκή και τη σλαβική ερμηνεία της λέξης Σέμπρος (κολλήγας) είναι πολύ πιθανόν να είχε δοθεί η περιοχή σε κάποιουν ή σε κάποιους, οι οποίοι είχαν την υποχρέωση να αποδίδουν ένα μέρος από τα εισοδήματά τους στον άρχοντα.

Ο Fr. Barozzi τον αναφέρει ως Sembrona στην επαρχία Κισάμου, ενώ ο Ant. Trivan στην επαρχία Κυδωνίας. Ο οικισμός βρίσκεται στα σύνορα των επαρχιών, γι' αυτό αναφερόταν πότε στη μία και πότε στην άλλη επαρχία.

Ως Sembronas αναφέρεται στην αιγυπτιακή απογραφή του 1834.

Ο κεντρικός δρόμος του χωριού

Ο Σέμπρωνας χιονισμένος

Αγ. Ιωάννης
χιονισμένος

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΛΙΚΙΑΝΟΥ

Δεκέμβριος

2017

Κυρ.	Δευ.	Τρ.	Τετ.	Πεμ.	Παρ.	Σαβ.
				1	2	
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24/31	25	26	27	28	29	30

τάξη Α

τάξη Β

τάξη Γ

Η ομάδα του ημερολογίου

Βιβλιογραφία

Ν. Καβρουλάκης (1991). Η στράτιων Μουσούρων. Τα πανάρχαια Καράνου (και τα γύρω χωριά της Ρίζας). Αθήνα: Παντελής Ευσταθίου

Π.Ι. Ντουτουλάκη, Γ. Ν. Μάντακας (2001). Η ιστορία των Λάκκων. Χανιά: Επιτροπή ανέγερσης μνημείου πεσόντων Λακκιώτων

Στ. Γ. Σπανάκης (2006). Πόλεις και χωριά της Κρήτης στο πέρασμα των αιώνων. Ηράκλειο: Γ. Δετοράκης Α.Ε.Β.Ε

Γ. Φραντζεσκάκης (2011). Ο Σέμπρωνας. Το δύοφο χωριό μου. Χανιά

Ευχαριστούμε τον Χαρ. Μπομπολάκη για τις φωτογραφίες του από τον Σέμπρωνα.

Αλεφάντη Η., Αργυράκη Ε., Βανταράκη Α., Βίγλης Ε., Βουρεζάκης Ι., Γκιουζελάκης Ε., Δρικάκη Χ., Ζντράβα Ε., Καλογεράκης Σ., Καστρινάκης Ι., Κοκκινάκη Μ., Λαγουδάκη Μ., Λίτσι Σ., Μανιουδάκη Μ., Μαντωνανάκη Π., Μαρκουλάκη Α., Μαυρακάκης Γ., Μιέστρι Ν., Μιχελάκης Ε., Μπόζης Ν., Νικολακάκη Α., Παπαδάκη Α., Παπαδάκης Ε., Παπαμανωλιουδάκης Δ., Παπούτσακη Κ., Πατεράκης Ε., Πενταράκης Ι., Πετραντωνάκη Α., Πετραντωνάκη Α., Πογκόδεβ Α., Πολιαναγγωστάκης Κ., Σαρινάκη Α., Σαρινάκης Ι., Σερβάκης Σαμιώτης Ε., Ε., Σταυρουλάκη Α., Στεφανάκη Χ., Τζατζιμάκης Ε., Τζουανάκη Ι., Τσακωνάκης Ι., Τσουβαλάκης Γ., Τσαύνι Τ., Φραγκονικολάκης Ι., Χατζάκης Ν., Χατζή Μ.

